

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Jaroslavy Fúrovej a členov JUDr. Jozefa Hargaša a JUDr. Zdenky Reisenauerovej v právnej veci **žalobcu J. Š.** bytom v K., toho času v Ú., P., *zastúpeného JUDr. M. B., advokátom*, so sídlom v T, L., proti **žalovanému Ústavu na výkon trestu odňatia slobody** so sídlom v Dubnici nad Váhom, Dukelská štvrť 941/10, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 381551/1-2009-1 zo dňa 1.7.2009, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 13S/68/2009-48 zo dňa 29.6.2010, jednohlasne takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č. k. 13S/68/2009-48 zo dňa 29.6.2010 **p o t v r d z u j e .**

Účastníkom právo na náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Krajský súd v Trenčíne rozsudkom č. k. 13S/68/2009-48 zo dňa 29.6.2010 zamietol podľa § 250j ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia Vedúceho oddelenia výkonu trestu Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Dubnica nad Váhom č. 381551/1 zo dňa 1.7.2009, ktorým bola zamietnutá sťažnosť žalobcu a potvrdené prvostupňové rozhodnutie č. 381551/1-2009 zo dňa 24.6.2009 o uložení disciplinárneho trestu - pokarhania žalobcu pre porušenie povinnosti odsúdeného podľa § 39 písm. b) zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len

„zákon č. 475/2005 Z. z.“). O trovách konania rozhodol krajský súd tak, že žalobcovi ich náhradu nepriznal.

Krajský súd rozsudok odôvodnil tým, že podľa jeho názoru žalovaný postupoval v súlade so zákonom č. 475/2005 Z. z., keďže žalobca dňa 5.6.2009 neuposlúchol príkaz príslušníka zboru a zamestnanca ústavu (§ 39 písm. b/ citovaného zákona), čím sa dopustil disciplinárneho previnenia (§ 52 ods. 2 citovaného zákona), za čo mu bol uložený disciplinárny trest pokarhanie (§ 52 ods. 3 písm. a/ citovaného zákona). Uviedol, že v prejednávanej veci bolo medzi účastníkmi sporné, či žalovaný konal v súlade so zákonom, ak od žalobcu ako odsúdeného vo výkone trestu odňatia slobody vyžadoval podpis na internom tlačive – doručovacej knihe pošty, ktorým mal žalobca potvrdiť prevzatie doručenej poštovej zásielky. Krajský súd poukázal na to, že žalovaný počas výkonu trestu odňatia slobody odsúdeného zabezpečuje v jeho mene prijímanie a odosielanie korešpondencie, balíkov a poukazov poštového platobného styku, pričom v rámci riadiacich a kontrolných kompetencií môže vydávať interné pokyny, medzi ktoré nepochybne patrí aj Rozkaz č. 46 zo dňa 22.12.2006 vydaný Generálnym riaditeľom Zboru väzenskej a justičnej stráže, podľa ktorého úsek služobnej činnosti vedie predpísanú evidenciu a zabezpečuje prehľad o prijatí zásielky, jej postúpení, vybavení, odoslání a uložení originálu. Nestotožnil sa s tvrdením žalobcu o porušení jeho ústavných práv, najmä práva na ochranu osobnosti žalovaným, pretože podpis v doručovacej knihe pošty nemožno považovať za taký prejav osobitej povahy, ktorý je chránený Ústavou Slovenskej republiky a Občianskym zákonníkom. Výrok o nepriznaní náhrady trov konania žalobcovi odôvodnil krajský súd jeho neúspechom v konaní v súlade s § 250k ods. 1 O.s.p..

Proti tomuto rozsudku podal žalobca v zákonnej lehote odvolanie (prostredníctvom právneho zástupcu) z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci krajským súdom, nesprávnych skutkových zistení, ku ktorým dospel krajský súd na základe vykonaných dôkazov a aj z dôvodu, že konanie má vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 205 ods. 2 písm. f/, d/ a b/ O.s.p.). Považoval názor súdu o tom, že je možné od odsúdeného pod hrozbou disciplinárneho opatrenia vyžadovať podpis odsúdeného na listine, v danom prípade v doručovacej knihe žalovaného, za nesprávny, poukazujúc na úpravu obsiahnutú v procesných predpisoch, ako Občiansky súdny poriadok, Trestný poriadok alebo Správny poriadok, ktoré podrobne upravujú prevzatie písomností prípadne ich odmietnutie, a na úpravu obsiahnutú v § 27 zákona č. 507/2001 Z. z. o poštových službách. Podľa názoru žalobcu nie je možné podpis adresáta na zásielke vynucovať pod „inou“ sankciou než ustanovenou zákonom, a teda doručovateľ má možnosť jedine zásielku doručiť – vydať adresátovi, ak splnil zákonné podmienky pre jej vydanie, alebo zásielku odoprieť vydať adresátovi, ak nespĺnil zákonom stanovené podmienky pre jej vydanie, avšak nemá podľa neho právo disciplinárne sankcionovať ako neprevzatie zásielky, tak aj jej prevzatie. Mal preto za to, že žalovaný správny orgán nepostupoval v prípade žalobcu správne, pretože ak podmienky pre doručenie zásielky splnené boli a zásielka bola vydaná adresátovi, potom pod hrozbou uloženia disciplinárnej sankcie žalovaný vyžadoval splnenie podmienky, ktorú zákon ako podmienku doručenia písomnosti neukladal, a teda jednal contra legem. Taktiež zastával názor, že vyžadovanie podpisu

odsúdeného je vyžadovanie prejavu osobnej povahy odsúdeného, ktorý je chránený zákonom, Ústavou Slovenskej republiky, ako i Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd, pričom zákon č. 475/2005 Z. z. v ustanovení § 4 ods. 1 výslovne ustanovuje, že odsúdený je povinný podrobiť sa len obmedzeniam tých základných práv a slobôd, ktorých výkon by bol v rozpore s účelom výkonu trestu alebo ktoré sa nemôžu vzhľadom na výkon trestu uplatniť. Vynucovanie podpisu však podľa názoru žalobcu medzi tieto obmedzenia nepatrí a odmietnutie podpisu odsúdeného nemá na výkon trestu alebo jeho účel žiadny vplyv. Vzhľadom na uvedené navrhol, aby odvolací súd zmenil napadnutý rozsudok tak, že žalobe v celom rozsahu vyhovie a žalobcu (zrejme mysliac žalovaného) zaviazhe k náhrade trov konania.

Odvolanie, doručené odvolaciemu súdu dňa 6.12.2010, podal aj sám žalobca, namietajúc okrem iného porušenie práva na verejné prerokovanie vecí v jeho prítomnosti podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čím mu bola krajským súdom odňatá možnosť konať pred súdom, keďže on výslovne trval na verejnom pojednávaní v jeho prítomnosti.

Žalovaný v písomnom vyjadrení k odvolaniu navrhol odvolanie zamietnuť a napadnutý rozsudok krajského súdu potvrdiť. Zdôraznil, že žalobca poukazuje na spôsob doručovania v civilnom sektore, avšak doručovanie písomnosti obvineným a odsúdeným v rámci Zboru väzenskej a justičnej stráže má svoje špecifiká, k čomu boli vydané interné predpisy, ktoré neodporujú všeobecne záväzným predpisom. Zbor väzenskej a justičnej stráže sa pri doručovaní zásielok obvineným a odsúdeným stáva doručovateľom, a preto, rovnako ako pošta, vyžaduje podpis príjemcu v úhrnnom dodacom lístku, ktorý ostáva podpísaný pošte. Podľa poštových pravidiel uvedených v Poštovom vestníku SP č. 43/2009 účinných od 1.11.2009 zásielky pre odsúdených na pošte (návratku i doručovaciu knihu doručovateľa na pošte) podpisuje splnomocnenec za ústav. Odosielateľovi sa vráti návratka podpísaná splnomocnencom, nie adresátom (odsúdeným). Poukázal na to, že evidencia je pre zbor dôležitá vzhľadom na to, že práve obvineným resp. odsúdeným sa doručuje veľké množstvo doporučených zásielok resp. zásielok do vlastných rúk zo súdov, orgánov činných v trestnom konaní atď.. Žalovaný uviedol, že trvá na tom, že žalobca sa svojím konaním dopustil disciplinárneho previnenia, za čo bol disciplinárne potrestaný v zmysle zákona, majúc za to, že podpisovanie zásielok odsúdenými do internej evidencie nemožno považovať za obmedzenie ich slobody, pričom žalobca sa pred preberaním zásielky nevyjadril, že doporučenú zásielku odmieta prevziať, naopak, zásielku výslovne chcel a aj ju reálne prevzal; ak by žalobca odmietol prevziať doručovanú zásielku, žalovaný by postupoval inak a nevyžadoval by potvrdenie prevzatia zásielky. Preto považoval konanie žalobcu za účelové, o čom svedčí aj množstvo podaní žalobcu na súdy, prokuratúru, verejného ochrancu práv a iné štátne orgány a organizácie, pričom nie je ochotný akceptovať práva a povinnosti odsúdeného, vyplývajúce z platného zákona o výkone trestu odňatia slobody.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v rozsahu a v medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p. s použitím § 246c ods. 1 vety

prvej O.s.p.) bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 O.s.p.), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 156 ods. 1 a ods. 3 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 vetou prvou O.s.p. a § 211 ods. 2 O.s.p.), a dospel k záveru, že odvolaniu žalobcu nemožno priznať úspech.

Zo záznamu o disciplinárnom previnení, ktorý je súčasťou administratívneho spisu žalovaného, je zrejmé, že dňa 5.6.2009 o 15:01 hod. v sektore C, kancelária pedagógov, sa žalobca dopustil disciplinárneho previnenia na tom skutkovom základe, keď bol vyzvaný, aby svojím podpisom potvrdil prevzatie úradnej korešpondencie do doručovacej knihy pošty, tak neurobil, teda neuposlúchol príkaz príslušníka zboru a zamestnanca ústavu, čím porušil ustanovenie § 39 písm. b) zákona č. 474/2005 Z. z., na základe čoho mu bol rozhodnutím pedagóga uložený disciplinárny trest – pokarhanie, a to rozhodnutím č. 381551/1-2009 zo dňa 24.6.2009, voči ktorému podal žalobca sťažnosť, ktorá bola rozhodnutím vedúceho oddelenia výkonu trestu žalovaného č. 381551/1-2009-1 zo dňa 1.7.2009 zamietnutá a prvostupňové rozhodnutie potvrdené.

Podľa § 244 ods. 1 O.s.p. v správnom súdnictve preskúmavajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy.

Podľa § 247 ods. 1 O.s.p. podľa ustanovení tejto hlavy sa postupuje v prípadoch, v ktorých fyzická alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu, a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu.

Podľa § 1 zákona č. 475/2005 Z. z. tento zákon ustanovuje spôsob výkonu trestu odňatia slobody (ďalej len „výkon trestu“), práva a povinnosti odsúdených a dozor a kontrolu nad výkonom trestu.

Podľa § 4 ods. 1 zákona č. 474/2005 Z. z. **počas výkonu trestu je odsúdený povinný podrobiť sa obmedzeniam tých základných práv a slobôd, ktorých výkon by bol v rozpore s účelom výkonu trestu alebo ktoré sa nemôžu vzhľadom na výkon trestu uplatniť.** Odsúdený je obmedzený najmä v práve na nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia, slobode pohybu a pobytu, zachovaní listového tajomstva a tajomstva dopravovaných správ a iných písomností a v práve slobodnej voľby povolania.

Podľa § 4 ods. 3 zákona č. 474/2005 Z. z. **výkon práva odosielať a prijímať korešpondenciu, balíky a poukazy poštového platobného styku počas výkonu trestu odňatia slobody odsúdeného zabezpečuje v jeho mene ústav.**

Podľa § 39 písm. a), b) zákona č. 474/2005 Z. z. **odsúdený je povinný plniť povinnosti uložené týmto zákonom a ústavným poriadkom, plniť pokyny**

a príkazy príslušníka zboru a zamestnanca zboru, zachovávať zásady slušného správania a vystupovania voči osobám, s ktorými prichádza do styku.

Podľa § 52 ods. 1, 2 zákona č. 474/2005 Z. z., odsúdený je disciplinárne zodpovedný za disciplinárne previnenie. **Disciplinárnym previnením je zavinené nesplnenie alebo porušenie povinnosti** alebo zákazu podľa tohto zákona, predpisov na jeho vykonanie alebo ústavného poriadku odsúdeným. Disciplinárnym previnením je aj konanie, ktoré má znaky priestupku podľa osobitných predpisov.

Podľa § 52 ods. 3 písm. a) zákona č. 474/2005 Z. z. za disciplinárne previnenie možno odsúdenému uložiť pokarhanie.

Podľa § 53 ods. 2 zákona č. 474/2005 Z. z. **pokarhanie sa ukladá za menej závažné disciplinárne previnenie**; oznámi sa ústne, a to buď individuálne, alebo pred skupinou odsúdených. Ak sa odsúdený dopustí disciplinárneho previnenia opakovane v priebehu šiestich mesiacov, uloží sa mu prísnejší disciplinárny trest ako pokarhanie.

Podľa § 58 ods. 1, 2 zákona č. 474/2005 Z. z. o disciplinárnom previnení odsúdeného sa pred uložením disciplinárneho trestu spíše záznam na predpísanom tlačive. Zo záznamu musia byť zrejmé údaje o disciplinárnom previnení, najmä označenie miesta, času, spôsobu jeho spáchania, okolnosti, za ktorých bolo disciplinárne previnenie spáchané. Záznam o uložení disciplinárneho trestu sa po jeho vykonaní založí do osobného spisu odsúdeného. Uloženie disciplinárneho trestu, jeho druh, dôvod a dátum uloženia sa zaznamená do osobnej karty odsúdeného. Pred uložením disciplinárneho trestu musia byť objasnené okolnosti spáchania disciplinárneho previnenia a preukázaná vina odsúdeného. Odsúdenému sa pred uložením disciplinárneho trestu musí umožniť, aby sa k veci vyjadril.

Podľa § 58 ods. 4 zákona č. 474/2005 Z. z. pri rozhodovaní o uložení disciplinárneho trestu sa prihliada najmä na povahu a závažnosť disciplinárneho previnenia, spôsob jeho spáchania, následky a okolnosti, za ktorých bol spáchaný, mieru zavinenia, pohnútky a doterajší postoj odsúdeného k plneniu povinností.

Odvolačí súd po preskúmaní spisového materiálu dospel k záveru, že napadnutý rozsudok krajského súdu je potrebné ako vecne správny potvrdiť, pričom sa odvolací súd plne stotožňuje s odôvodnením rozhodnutia a v súlade s ustanovením § 219 ods. 2 O.s.p. naň poukazuje, keďže nezistil dôvody pre jeho zrušenie. Krajský súd vec správne právne posúdil a na zistený skutočný stav aplikoval správny právny predpis. Žalobcom vznesená námietka ohľadne nesprávnych skutkových zistení, ku ktorým mal dospieť súd na základe vykonaných dôkazov, sa javí ako právne nedôvodná, nakoľko krajský súd v prejednávanom prípade dokazovanie nevykonával, pričom pri súdnom prieskume zákonnosti rozhodnutia žalovaného bol rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého (správneho) rozhodnutia (§ 250i ods. 1 veta prvá O.s.p.), a nedostatočné zistenie skutočného stavu napokon žalobca nenamietal ani v samotnej žalobe. Odvolací súd nezistil ani to, že by konanie trpelo inou vadou, ktorá

by mohla mať vplyv na jeho nezákonnosť. Stotožňuje sa s právnym názorom žalovaného, že doručovanie v rámci zboru väzenskej a justičnej stráže má svoje špecifika, a zo samotného faktu, že žalobca je vo výkone trestu odňatia slobody, mu vyplýva povinnosť rešpektovať príkazy a pokyny príslušníkov zboru väzenskej a justičnej stráže a iných zamestnancov zboru. Príkaz príslušníka zboru, aby sa žalobca podpísal do doručovacej knihy pošty, bol opodstatnený, majúci právny základ vo všeobecne záväzných právnych predpisoch, a preto ho nemožno vyhodnotiť a považovať za bezdôvodný a v rozpore so zákonom.

Odvolanie žalobcu, doručené odvolaciemu súdu dňa 6.12.2010, bolo podané až po uplynutí 15-dňovej zákonnej lehoty na podanie odvolania proti napadnutému rozsudku, ktorý súdom ustanovený právny zástupca žalobcu prevzal dňa 6.8.2010, preto odvolací súd s ohľadom na skutočnosť, že právny zástupca žalobcu napadol rozsudok krajského súdu včas podaným odvolaním a odvolací súd je viazaný rozsahom a jeho dôvodmi, ktoré nemožno po uplynutí zákonnej lehoty rozširovať, nemohol prihliadnuť na ďalšie odvolacie námietky vznesené žalobcom. Považoval však za potrebné vysporiadať sa so žalobcom namietaným porušením ústavného práva na prerokovanie veci v jeho prítomnosti a tým odňatím možnosti konať pred súdom, čo je pochybenie, na ktoré musí súd prihliadať z úradnej moci.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie závadný postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednes, navrhovať dôkazy a pod.). Na takúto vadu konania musí odvolací súd prihliadnuť z úradnej povinnosti, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom takouto procesnou vadou nemožno považovať za správne. Podľa ustálenej súdnej praxe k odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť nielen činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza, ale aj samotným rozhodnutím.

Z obsahu predloženého spisu odvolací súd zistil, že uznesením krajského súdu zo dňa 28.5.2010 bol žalobcovi ustanovený zástupca z radu advokátov JUDr. M. B., ktorému krajský súd dňa 3.6.2010 doručil predvolanie na pojednávanie nariadené na deň 29.6.2010. Zo zápisnice o pojednávaní zo dňa 29.6.2010, na ktorom bol vyhlásený napadnutý rozsudok, vyplynulo, že na tomto pojednávaní bol za žalobcu prítomný jeho právny zástupca JUDr. M. B..

Podľa § 30 ods. 1 O.s.p. účastníkovi, u ktorého sú predpoklady, aby bol súdom oslobodený od súdnych poplatkov, ustanoví sudca alebo poverený zamestnanec súdu na jeho žiadosť za zástupcu Centrum právnej pomoci alebo advokáta zapísaného do zoznamu podľa osobitného predpisu, ak je to potrebné na ochranu jeho záujmov. O tejto možnosti súd účastníka poučí.

Podľa § 31 ods. 1, 2 O.s.p. ustanovený zástupca má rovnaké postavenie ako zástupca na základe plnomocenstva pre celé konanie, pokiaľ nebol ustanovený len pre určité úkony.

Ak bol za zástupcu ustanovený advokát, má rovnaké postavenie ako advokát, ktorému účastník udelil plnomocenstvo.

Podľa § 49 ods. 1 O.s.p. ak má účastník zástupcu s plnomocenstvom pre celé konanie, doručuje sa písomnosť len tomuto zástupcovi. Ak má však účastník osobne v konaní niečo vykonať, doručuje sa písomnosť nielen zástupcovi, ale aj jemu.

Z vyššie citovaných ustanovení je zrejmé, že v prípade, ak má účastník zástupcu s plnomocenstvom pre celé konanie, všetky písomnosti, vrátane predvolania na pojednávanie, súd doručuje len tomuto zástupcovi. Nie je však vylúčené, aby sa predvolanie na pojednávanie doručilo aj priamo účastníkovi. Či predvolanie na pojednávanie bude doručené okrem zástupcu aj účastníkovi závisí od zváženia súdu, ktorý tak urobí vtedy, ak považuje osobnú účasť účastníka na pojednávaní za potrebnú, napríklad ak mieni účastníka na pojednávaní vypočuť. Ak nemá účastník na pojednávaní osobne niečo vykonať, stačí, aby na pojednávanie bol predvolaný len jeho zástupca. Zástupca je totiž oprávnený na všetky úkony, ktoré môže v konaní urobiť účastník.

Procesný postup krajského súdu, ktorý doručil predvolanie na pojednávanie ustanovenému advokátovi žalobcu, bol v súlade s § 49 ods. 1 O.s.p.. Rovnako tak bol v súlade so zákonom procesný postup krajského súdu, keď na pojednávaní dňa 29.6.2010 prejednal a rozhodol vec bez účasti žalobcu, avšak za prítomnosti jeho advokáta.

Z uvedených dôvodov nemožno považovať za dôvodnú žalobcovu námietku o odňatí možnosti konať pred súdom postupom krajského súdu. Realizácia procesných práv žalobcu nebola znemožnená, naopak žalobca mohol účinne obhajovať svoje práva a právom chránené záujmy prostredníctvom zvoleného zástupcu.

Vychádzajúc z vyššie uvedených dôvodov dospel odvolací súd k záveru o vecnej správnosti napadnutého rozsudku krajského súdu, a preto ho v súlade s ustanovením § 250ja ods. 3 posledná veta O.s.p. v spojení s § 219 ods. 1, 2 O.s.p. ako vecne správne potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol súd podľa § 250k ods. 1 veta prvá O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. a s § 224 ods. 1 O.s.p. tak, že žalobcovi ich náhradu nepriznal, pretože nebol v tomto konaní úspešný, a žalovanému preto, že mu z dôvodu neúspešného odvolania žalobcu žiadne trovy nevznikli.

V zmysle ustanovenia § 149 ods. 2 O.s.p. súdom ustanovený advokát sa v súvislosti s náhradou trov konania môže v súlade s § 15 ods. 2 zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb.

o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. obrátiť na Centrum právnej pomoci.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave, dňa 28. septembra 2011

JUDr. Jaroslava Fúrová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:
Peter Szimeth